

українських спортсменів, тренерів, керівників, так і усієї української діаспори в США і Канаді.

Передбачаємо, що наші подальші дослідження механізмів функціонування організованих етнічних структур спорту дадуть можливість визначити перспективні шляхи співпраці спортивної України з українською діаспорою.

ЛІТЕРАТУРА

1. На олімпійських хвилях: довідник УСЦАК (1981-1996)// Упорядник О. С. Кошарський. - Ньюарк, 1997. - 142 с.
2. Спортове товариство "Україна" (Львів). До 80-річчя заснування: збірник. - Львів: Світ, 1991. - 136 с.
3. Герчик М.С., Вацеба О.М. Спортивний рух української еміграції другої половини ХХ ст. //Традиції фізичної культури в Україні: збірник статей /За заг.ред. С.В.Кириленко, В.А.Старкова, А.В.Цюся. - К.: Вища школа, 1997. - С.97-109.
4. Історія української еміграції. - К.: Вища школа, 1997. - 225 с.

ORGANIZING PRINCIPLES OF UKRAINIAN SPORTS DEVELOPMENT IN USA AND CANADA

JURIJ KOZIJ

L'VIV STATE INSTITUTE OF PHYSICAL CULTURE

History of development and activity of main organization of Ukrainian sport in USA and Canada - Ukrainian Sports Federation of USA and Canada, is being

ГРА У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К.Д.УШИНСЬКОГО

ТЕТЯНА ЧИРВА

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Українська громадськість високо шанує пам'ять видатного педагога, вченого, музичної, заснованої на принципах народності, педагогічної діяльності К.Д.Ушинського, який усе своє життя (1824-1871 рр.) неухильно

йшов за принципом, поставленим ним самим: “Готувати уми! Сію ідеї!... Ось наше призначення. Ми живемо не в ті роки, щоб могли діяти самі. Відкиньмо егоїзм, працюймо для нащадків!.. Збудімо виможемо розумну мету, відкриймо засоби, розбуркаймо енергію, – дїячі з’являться самі...”.

Народився К.Д.Ушинський в 1824 р. Свої дитячі роки провів в Україні, поблизу Новгород-Сіверського, де і здобув середню освіту. 1841-1844 рр. – це роки навчання у Московському університеті на юридичному факультеті. Два роки після його закінчення К.Ушинський готувався до магістерського екзамену. У 1846 р. він був призначений на посаду професора камеральних наук (економіко-юридичних) у Ярославській ліцеї, звідки його було звільнено як “неблагонадійного”. Шість років після цього Ушинський змушений працювати дрібним чиновником міністерства внутрішніх справ, але ця робота його не задовольняла.

У 1855 р. Ушинського призначили на посаду вчителя, а далі інспектора Гатчинського сирітського інституту. Він наполегливо вивчав педагогічну теорію і практику, багато читав, багато думав над питанням виховання.

У 1857 р. з’явилася перша теоретична педагогічна праця Ушинського “Про користь педагогічної літератури”. Згодом – “Три елементи школи”, “Про народність у громадському вихованні”, “Про заходи поширення освіти через грамотність” та інші.

Ім’я талановитого педагога К.Д.Ушинського стало відомим і популярним. Його призначили інспектором Смольного жіночого інституту. Та реформи, які він здійснював, викликали невдоволення керівництва, а далі й звільнення з роботи. Після цього Ушинський працював тільки в галузі теорії. За короткий час він створив свої славетні підручники: “Рідне слово”, “Керівництво до викладання з Рідного слова”, “Людина як предмет виховання” та кілька десятків великих статей.

У розвитку свого світогляду К.Д.Ушинський пройшов складний шлях. Він був добре обізнаний з різними філософськими системами та методиками навчання та виховання, але сприймав їх досить критично, створивши свою точку зору, яку і виклав у статті “Про народність у громадському вихованні: “у кожного народу своя особиста національна система виховання. Досвід інших народів у справі виховання дорожчою спадщиною для всіх, але точно в тому ж розумінні, в якій досвіді всесвітньої історії належать усім народам. Як не можна жити зразком іншого народу, який би принадним не був цей зразок, так само не можна виховуватись за чужою педагогічною системою, яка б вона не була струнка і добре обдумана. Кожен народ щодо цього повинен випробувати свої власні сили”.

Як істинно народний педагог, Ушинський розумів, що ні одну, навіть саму цікаву і науково обгрунтовану, систему виховання не можна перенести із іншої країни в свою.

Він прийшов до висновку, що критерієм використання наукових досягнень в створенні національної системи освіти та виховання є народність. Педагог дав позитивну оцінку засобам патріотичного виховання, які застосовувалися у швейцарських школах: вивчення історії та природи, вивчення біографій національних героїв, гімнастики, військові вправи, рідна мова, подорож з дітьми, свята, ігри народні.

Ушинський відзначав справедливість думки німецького психолога педагога Бенекє про важливість гри в духовному та фізичному розвитку дитини. "...у грі формуються всі сторони душі людської, розум людини, її воля та її воля, і якщо кажуть, що ігри передрікають майбутній характер і майбутню долю дитини, то це вірно в двоякому розумінні: не тільки у грі знаходяться нахили дитини та відносна сила її душі, але сама гра має великий вплив на розвиток дитячих здібностей і нахилів, отже, і на її майбутню долю", – писав Ушинський.

Не слід забувати, що дитина не тільки готується жити, вона вже живе, і що гра в її житті – це те саме, що для дорослої людини будь-яка інша діяльність. "В іграх громадських, в яких бере участь багато дітей, виникають перші асоціації громадських відносин. Дитина, яка звикла командувати або підкорятись в грі, не легко відучується від цього напрямку в дійсному житті", – вважав Ушинський.

Спостерігаючи за дитячими іграми, він зробив важливі висновки: діти в іграх не стільки насолоди, скільки захоплюючих занять. Щасливі сяючі очі та щасливий сміх є свідченням щирого захоплення дітей своєю грою. Але гра, зазначав педагог, буде засобом виховання лише в тому випадку, якщо вона для дитини є діяльністю і, головне, вільною діяльністю.

Під час закордонних відряджень Ушинський спостерігав в дитячих іграх багато надуманих, нудних, відірваних від життя ігор. Він рішуче відкидав штучні дитячі розваги, які дорослі пропонували дітям, і вважав, що вони подразнюють дитячу нервову систему. Педагог був переконаний, що діти, пристосовуючись до місцевості, до обставин дня та до своїх дітей, самі здатні творити нові ігри. "Для дитини гра – дійсність, і дійсність значно цікавіша, ніж та, що її оточує. Цікавіша вона для дитини саме тому, що зрозуміліша, а зрозуміліша вона їй тому, що почасти є її власним утвором", – писав Ушинський.

Відома, що дитячі ігри мають свої національності, свою національну історію. Ушинський зазначав: "Історична гра, як і історична мова, не є шось вигадане, а вільний, натхненний твір самої дитячої

природи". І лише тоді, коли дитячі фантазії, виявлені у грі, найбільш вдалі, вони зберігаються, передаються іншим, переживають віки, переходять з однієї частини світу в іншу. Причину такої живучості гри педагог вбачав в тому ж, що і є причиною живучості народної пісні або гомерівської поеми; "ці швидко придумані ігри, винайдені, бог знає, якою дитиною, виправлені й поповнені тисячами інших, надзвичайно вдало задовольняли загальні вимоги дитячої природи", – писав він.

У справі виховання грою педагог високо оцінив значення особистості наставника, якому радив вивчати якнайбільше дитячих ігор, навчити дітей гратися, вміти підібрати товаришів для ігор, надати дитячій грі ідею, яку дитина доповнить своєю уявою, зуміти проаналізувати психічний вплив ігор на дитячі натури.

До ігор Ушинський відніс і дитячі "неучбові" заняття. Важко іноді сказати, вважав педагог, де починається заняття і закінчується гра: "копання грядок, садіння квітів, шиття плаття ляльці, плетіння кошика, малювання, оправлення книжок, столярська робота тощо є такою ж мірою ігри, якою і серйозні заняття, і дитина, яка працює з такою насолодою, що не відрізняє гри від роботи і терпляче переносить обмеження, а інколи навіть і значні страждання заради своєї гри – роботи, вказує нам ясно, – підкреслював Ушинський, – що основним законом людської природи є вільна праця".

Розвиток педагогіки й методики в кінці XIX і на початку XX ст. відбувався під впливом педагогічних поглядів К.Д.Ушинського.

Сьогодні в Україні по справжньому шанують і використовують культурну спадщину видатного педагога. Все, що було передового, прогресивного, демократичного в його творчості, необхідно вивчати і впроваджувати в сучасну систему морального, розумового, фізичного, естетичного виховання.

PLAY IN PEDAGOGICAL HERITAGE OF K.D.USHINSKYI TETIANA CHYRVA

Lesia Ukrainka Volyn State University

The article deals with the main periods of the life and activity of K.D.Usynskiy, his pedagogical views on the game as on the method of harmonious development of the pre-school children.